

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Prima est [con]sideratio modalis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

memo. prefiguratiois Fo. LXXIII

admodū in inferno / sed q̄si in tellari v̄ lu
nari lumie p̄ fidē hoc sac̄m cognoscimus
Uñ canit ecclia. Ad firmandū cor sine q̄
sola fides sufficit. **S**c̄da est lo^o deſce
ſionis: q̄ deſcēdebat in deſerto circa ca/
ſtra filioꝝ iſrl̄ t̄m: etſq̄ deſecit cū intraue
rūt terrā p̄miſſiois. Sic hoc ſac̄m datur
in deſto hui⁹ vite ⁊ filijs ecclie t̄m. Cū āt
ad repromiſſam viuentiā terrā p̄uentum
fuerit: non ampli⁹ hoc ſac̄m offeret: ſ;̄
gloſiſſim⁹ ielus in p̄ria ſpecie dare vide
bit. **T**ertia est t̄ps recollectiois. Sex ei
dieb; colligebat: ſextiſq̄ ferijs p̄ ſabbato
iuſſuz eſt colligi: ſabbato aut̄ egreſſi q̄daz
vt colligerēt nō inuenerūt. Sic ⁊ iſtud vi
uificū ſac̄m nō niſi t̄pe p̄ntis pegrinatio
nis pōt haberi: ſed nō in ſabbato. i. requie
die: ſed veriaz dieꝝ eſt ibi iueniet rex n̄r
ielus nō myſtice ſac̄o velat⁹ ſ;̄ manifet⁹
et decore regio gloſus. **Q**uarta ē ter/
min⁹ meſuratiois. q̄ p̄ ſingla capita. **A**dē
menſurā. ſ. gomoz ex parte dñi moyses col
ligi iſtituerat: nec q̄ pl⁹ collegit pl⁹ hūit:
nec q̄ minu⁹ min⁹ inuenit. Sic quidē iſtō
mirabile ſac̄m neq̄q̄ p̄tinet minore ielus
in minore hoſtia q̄ in maiori: nec pl⁹ eſt in
plurib; q̄ in vna. **Q**uinta est rit⁹ p̄para
tiois: q̄ illud māna ignē optime ſuſtinet
bar: cū aut̄ incaluſſet ſol liq̄ſiebat. Nam
māna liq̄dū colligebat ſiſle corādro ⁊ p̄
ignē ponebat ⁊ efficiebat dūz: deinde tri/
turabat ⁊ ex eius farina p̄ficiebat panis.
Sic iſtō ſac̄m deuoti cordis ignē ſuſtinz
et ſeruētis amoris. Sed dū incaleſcit ſol
hūane vanitatz ⁊ curioſitatis ita q̄ hō t̄m
rōni naturali inmitit liq̄ſcit. i. in tali mente
null⁹ valous fit q̄ n̄ ſciat rōne nā alī al/
ta myſteria p̄bendere. Vel aliter dicere
poſſum⁹. Sicut ad calozē ſolis māna liq̄/
ſiebat: ⁊ ad calozē ignis indurabat: ſic qui
amore diuini ſolis hoc ſac̄m tū digne ſu
mit: q̄ſi in ei⁹ ore liq̄ſit: q̄ ſapozē eius pe
pit. Sed q̄ igne cupiditatis mūdane vel
carnal⁹ p̄cupie ſuccelſus fuerit q̄ eſſet indu
ratū: ſapozē ei⁹ nō p̄cipit. **S**exta est v/
ſus reſeruatiois. Nā p̄cepit moyses q̄ nul
lus fuaret ex eo viſq; mane. Uñ ab aliq̄
bus p̄tra p̄ceptū dñi in diē alteꝝ reſeruā/
tū p̄putruit ⁊ p̄mibus ſcaturre cepit: ſic h
ſac̄m reſeruātū ad t̄palem queſtū ſcatu/
reſcat p̄mib; diaboliſe ſimonie. **S**epti

ma est gust⁹ ſaporatiois. Aliq̄ em̄ cū ſūma
delectatioē veſcebanſ cibo illo: et vni⁹ aut/
q̄ ſapiebat iuxta ſūū deſideriū. Sap. xvij⁹
Paratū panē d̄ celo p̄ſtititit eis ſine labo
re oē delectamentū in ſe d̄ntem ⁊ ois ſa/
poris ſuauitatē: ſubam tuā et dulcedinez
tuā quā habes in filios oñdebas deſerui/
ens vni⁹ cuiuſq; volūtatz ad q̄d q̄ſq; vo
lebat p̄uertebat. Hec ibi. Hōnllū ſo mur
murātes dicebat: Nā noſtra nauſeat ſup
cibo iſto leniſſimo. Sic hoc ſac̄m ſumētū
bus diuerſimode ſapit ſm̄ diuerſas diſpo
ſitioes q̄s in eis format vel deſideriū cha
ritatis vel in deuotio malignitatē. **Q**ñ ſe
obſtūati p̄coꝝ ⁊ p̄ſumptuoſi q̄ corpus
ch̄i ſumētēs nullū ex eo p̄cipiunt ſp̄iales
gultū. Alij ſo q̄m̄tū abſt̄ p̄ter fidē ⁊ de/
uotionē p̄ſolant ⁊ recreant: de q̄ ſi poſſit
exēpla multa narrari: Uñ t̄m t̄m referē⁹
q̄d legit rome p̄tigilſe. **T**pe nāq; Euge
nij q̄rti q̄dam nobil⁹ ⁊ ſp̄itū dñi deo de/
uotiſſima franciſca noie de p̄oꝝianis ſin
gulis dieb; ſeſtis ſac̄i cōionez reuerētū
me ſuſcipiebat. ſentiebatq; delectationez
mirabile adeo vt ſep⁹ poſt cōionē p̄ ma/
nū t̄ps ſpacū rapereſt in extaſim. Qua/
dā ſo die dū in ecclia ſeſe Leclie trās t̄p/
berim expectaret accipe cōionē: ſacerdos
ille q̄ celebrabat: aut leuitate duc⁹: aut dī
abolica tentatōe deuict⁹: t̄t̄ant ſibi dare
hoſtiā nō p̄ſecratā. Cūq; ori ei⁹ appropin
q̄ſſet: reculauit illā ſumere dī. Pareat t̄m
deus o pat⁹ ſacerdos q̄ me nō ſolū decipe
credidit: ſed etiā ſolatrā ſacere voluisti
Quib; verbis p̄mor⁹ ſacerdos ventā pe/
tij: ⁊ pet̄m poſtea p̄ſeſus: rē alijs ſtudaie
enarrare.

Tertū est myſterū venerāde inſti
tutiois. Ubi p̄cipue norande ſūnt
tres p̄ſideratioes.

Prima est p̄ſideratio modalis.

Sc̄da est p̄ſideratio localis.

Tertia est p̄ſideratio t̄p̄alis.

Prima est cōſideratio
modalis vbi ſunt tria p̄ncipalia p̄t̄plan/
Primū est myſterū le (da myſteria.
galiſ obſeruatiois: q̄ vīz dñs anteq̄ ſac̄
cramentū corpis ſui iſtitueret voluit ob/
ſeruare legales ceremonias comedēdo a/
gnū paſcale cū azyimis panib; et ſucco la/
K K 3

De venerabili sacro de mysterio

et uacua agrestium quoadmodum preceptum fuerat Erud. xij. Illis aut edentibus ait: Desiderio desideravi. i. valde desideravi hoc pasca manducare vobiscum. In quo notat quod desiderium nre salutis desiderium habuit. Hoc de ut se ostendat volutarie pati cuius passionem immolatio agni typici signabat. Et ut demonstraret affectum quem habebat ut legalia cessarent: et euangelij veritas curreret. Dicit itaque: Desiderio desideravi etc. Desiderio inquit vire redemptiois: desiderio legalis cessationis: et desiderio noue institutionis. In hoc itaque mysterio legalis obseruatiois tria nobis significant obseruanda quoniam dicitur corpus summum. **P**rimo est obediens obseruatiois promptitudo: per hoc quod dominus ipse legem voluit obseruare. **S**ecundum est spiritualis affectiois scititudo: quod azymos panes intelligit: quod enim esse affectio hominis azyma. i. sine fermento sine corruptione. **T**ertium est cordialis punctiois amaritudo: quod lactucas agrestes featur. **S**ecundum est mysterium exemplaris humilitationis: quod lauit pedes discipulorum. Unde Jo. xij. dicitur: Cena facta non quod totaliter esset copietas: sed erat facta quod ad esum agni non quod ad alios cibos quos postea comederunt. **U**n de Jo. xij. Et cum recubisset ite etc. surrexit ad lauandum pedes discipulorum. Sic dicit euangelium. Surgit a cena et posuit vestimenta sua. Et cum ac. lin. pre. se. deinde misit aquam in pel. et ce. la. pe. disci. suorum et extersit. lin. quod erat punctus etc. ut habet in euangelio. **Q**uid erat videre regem angelorum et dominum celum et terre genuerunt ante pedes discipulorum et magnis precibus preceperunt et lauantes pedes illos sordidos et lutosos. **O** summus pietatis indicium. **O** mirandum humilitatis exemplum. **A**ns. **O** terras cinis adhuc superbia te eleuat: adhuc impatientia te exagitat. **I**ntuere humilitatem et mansuetudinem speculati vniuersae facture creatoris: et tremendum iudicium viuorum et mortuorum ante pedes hominis etiam traditoris sui genua curuantem. **D**isce ab eo quod mitis est et humilis corde. **H**ec ille. **E**t hoc habemus documentum quod ad hoc sacramentum non est accedendum nisi cum vera humilitate et pedum. i. affectionum ablutione. **T**ertium est mysterium sacramentalis dispensationis. **U**n accipies panem in seras ac venerabiles manus tuas eleuatis oculis in ce-

lum. ut dicit in Cano. bti Pe. ut per hoc instruantur qui volunt hoc sacramentum sumere: dominus hinc oculos mentis in celum eleuatos: et non ad inferiora depresso: dicente Dominus. Oculi mei semper ad dominum. gratias agens. ut habet etiam. j. Cor. xij. ut doceret sumentes hoc sacramentum esse debere deo gratos siue gratias agere de tanto beneficiis. benedixit et precrauit. i. transsubstantiauit in corpus suum et liberalissime distribuit discipulis suis dicit. Accipite et manducate: ut habet. j. Cor. xij. **E**t qui accipit documentum quod hoc sacramentum est liberalissime comunicandus et ministrandus: dicente domino. **D**at. x. **B**eatissimus accepit: gratis dare. **N**am simonia in hoc sacramento detestabilior est quoniam est excellentius donum dei. **I**n hac autem sacramentali comunicacione corporis sui ostendit dominus suam incomprehensibilem potentiam in transsubstantiacione. **A**ug. **D**iuine potentie cuncta equaliter subiacent. **I**te sua admirabilem sapientiam in corpore sui occultatione: quod. i. corpus suum sic occultat sub specie panis ut sic modo quodam non carnali sed spirituali manducetur. **P**s. quoniam magna facta sunt opera tue domine: oia in lapia fecisti. **I**te ostendit suam inestimabilem clementiam seu misericordiam in liberali suspensiois dote. **P**s. quoniam magna multitudo dulcedinis tue domine qua abscondisti. i. abscondite tribuisti in hoc sacramento tuis. **U**nde bene liberalitatem amplitudinem. **N**ec enim solummodo corpus suum dedit eis: sed et prater officium dicitur et consecrati faciendo eos sacerdotes: et potestatem etiam alijs dispensandi. **U**n dixit eis: **H**oc facite in meam commemorationem. ut habet. Lu. xxij. **E**t quoad modum fecit in summo corporis consecratione et comunicacione: sic et in consecratione sanguinis est ex vino et eius comunicacione. **C**irca predicta tria tria quoniam. **P**rimo ut ipse cibus in cena sumpserit panem corpus et sanguinem. **R**ideretur. **U**nde sic: ut dicit Thoma. in. par. 2. in. iij. sen. **U**n Hieronimus. **D**ominus Iesus ipse cibus et panis: ipse comedens et qui comedit. **S**icut qui prius baptizari voluit quod alius baptismum imponeret: sed baptismum non indigeret et alia quam alius obsequanda instituit ipse permitus obsequauit: sicut illud Act. 8. **E**t permitus facere et docere. **I**ta ipse panis corpus et sanguinem sumpserit et traderet discipulis: non propter indigentiam: sed gratia exempli. **O** vere mirabile pium. **U**n quidam melitice sic dicit. **R**ex sedet in cena tui ba cibus

venerāde institutōis Fo. LXXIII

quodena. Se tenet in manib; se cibatur ipe
 cib; . Et aut ex hac sumptōe nō fuerit au-
 gmentata gra chri; inde tñ hūit qndā spūa
 lem delectationē actualē ex noua institu-
 tione huius sacri. Nā vt dicit Sapiēs. Desi-
 deriū si ppleat delectat aiām. Ipe aut dicit
 cebat (Luc. xxi.) Desiderio desiderauit h
 pasca mādūcare vobiscū . Et dicit exponēs
 Eusebi; de nouo mysterio huius noui sa-
 cramenti. **S**ecūdo quirit: Ut iude p dūori
 dederit corp; suū. Rñsio. Sicut dicit Tho-
 mas vbi s. Hilari; sup; Matt. posuit q
 chris iude corp; suū nō dedit: et hoc ueni-
 ens fuit considerata malicia Jude. Sed q
 chris nobis esse debuit exemplū iusticie n
 ueniebat et magisterio vt iudam pec-
 catorē occultū sine accusatione et euidēti p-
 baratione ab alioz cōtione separet: ne p hoc
 daret exemplū platis ecclie silita faciēdi et
 iude iudas exasperat; sumeret occasionez
 peccādi. Et idō dōm est q iudas chalijs
 corp; et sanguinē dñi suscepit: vt dicit Dion.
 lib. ecclēstie hierar. et Aug. sup; Joāne
 Hec Tho. Sed; aut Alex. in. iij. par. sū.
 in trac. de eucharistia: hoc factū est a dño
 triplici rōne. **P**rimo rōne diuine sapie:
 vt sic oēs istrueret inimic; bñfacere. Dat
 thei. v. Bñfacite his q oderūt vos: Pre-
 terea p hoc instruit dispensatores huius
 sacri q per oib; occultis in sili casu debe-
 rent hoc sacm pferre. **S**ecūdo rōne diuine
 misericōdie: vt vicijs sic ipm reuocaret a malo.
 Ille em miser ex consideratiōe tāte bonita-
 tis et dulcedinis chri; q corp; suū ei dedit:
 a malo pposito debuit reuocari: et psequē-
 ter virtute carni sacri meliorari. Sed miser
 ille sibi auxit petm vnde sibi debuit auxili-
 se meritū: vt dicit Chrys. sup; Matt. qm
 neq; a bñficio neq; ab honore neq; a timo-
 re factus est potior: sed peior. **T**ertio ra-
 tione diuine iusticie. qz ex q tanto bñficio
 noluit a pcepta malicia cessare: idō iusto
 dei iudicio punitus est lapsu grauior; cul-
 pe. de pperatiōis. Iuxta illud Apoc. vii.
 Qui in sordib; est sordescat adhuc. Et ei
 dicit glo. qdaz ad Ro. j. Strictissimo dei
 iudicio fit vt peccata pctis puniāt. **T**er-
 tio quirit: Ut chris dederit tūc discipulis
 suis corp; suū passibile vel impassibile.
 Rñsio. Sicut dicit Tho. vbi s. Manifestus
 simū est q idē vep corpus chri; erat quod

tūc a discipulis in ppta specie videbat et in
 specie sacri sumebat. Nō aut erat impassibi-
 bile sūm q in ppta spē videbat: imo passibi-
 paratū. Ideo nec ipm corp; qd in spē sa-
 cramenti sumebat impassibile erat: impassi-
 bili tñ mō erat sub specie sacri: Passio em
 requirit ptractū corp; qd parit ad id quod
 agit. Corp; aut chri; est sub sacro nō cō-
 paratur ad ea q circūstant mediātib; pro-
 prijs dimēsiōib; qb; corpa se tāgunt: sed
 mediātib; dimēsiōib; panis et vini: idō
 species ille sunt q parant et vident: nō aut
 ipm corp; chri;. Hec Tho. Et his q seqt
 q nūc sumit a fidelib; in hoc sacro passibi-
 le: nūc aut glosolūm: immortale: et impassibi-
 le.

Secūda est consideratiō

localis: Vbi considerandū est q hoc sacm
 institutū est in hierlm: in monte sion: et in
 cenaculo grandi strat; p que fecant tres
 dispositiōes ante recipienti hoc sacramē-
 tū necessarie. **P**rima est q debet recipi
 in pscitia pacificata: q p hierlm significa-
 tur: quia hierlm visio pacis interpretat. p
 In pace factus est loc; eius. **S**ecūda est
 q debet recipi in pscia p ptemplationem
 eleuata: q intelligit p montē sion. Non in
 terprat speculās siue speculatio. p. Na-
 bitatio eius in sion. Idē. Qm elegit dñs
 sion elegit eam in habitatiōe sibi. **T**er-
 tia est q debet recipi in pscia deuotioe sā-
 cta et pntib; ornata: q p cenaculū strat; p
 intelligit. Erat aut illō cenaculū grande
 quia pscitia recipientis hoc sacm debet
 esse dilatata p charitatē q est excellētissī-
 ma virtutū. Aug. in quodā ser. Habita-
 culum cordis nostri euacuet vicijs: et vir-
 tutib; repleat. S cātat ecclia. Adornas ha-
 lamū tuū sion et suscipe regem chri;.

Tertia est consideratiō

tēporalis. Vbi considerandū q hoc sacm
 ueniēter institutū est in lege euāgelica q
 est lex amoris et tēpore vicino passioi chri;
 Lut; assignari pōt sūm doctores triplex p-
 cipua rō. **P**rima est ratio corp; passibile
 tractionis. Hāc rōem ponit Eusebi; di.
 Quia corpus assumptū ablaturus erat
 ab oculis: illatur; siderib; nō erat vt i dē
 cene sacri; corp; et sanguis sui psecrari; vt eo